

Dagthema: ‘Kom, keer om!’

Overweging 2 juli

Voorganger: Diana Vernooij - lector: Ellen Tiggeler-de Jong

“... Vertrouwen is wat anders dan wilskracht. Vaak varen we op onze wilskracht, denken we dat nodig te hebben om zaken aan te kunnen pakken. Maar varen op wilskracht is vermoeiend en zou je alleen maar moeten doen in noodsituaties als je echt vastzit. Probeer eerst vertrouwen ...”

Openingstekst Handelingen 3, 19

Kom dan tot inkeer en keer om.

Lied: Gij die een en eeuwig zijt

Gij die een en eeuwig zijt
Ver weg, onbeeldbaar God.
Maar in Uw woord dichtbij, doe ons
verstaan.
Keer ons om naar U toe,
keer ons toe naar elkaar.

Welkom en inleiding

Lieve mensen, goedemorgen en welkom op deze mooie zondag, deze officiële eerste zondag van de zomer van 2023.

Laten we beginnen met het aansteken van de paaskaars om Liesbeth te gedenken, Liesbeth zong in het koor, en zij heeft veel voor de Duif betekend door haar

organisatietalenten. Liesbeth is afgelopen maandag gestorven en gisteren is er in deze Duif een Levensviering geweest voor haar. De mooie bloemen die hier staan herinneren ons ook aan gisteren.

We steken de paaskaars aan om haar leven te gedenken, haar liefde voor Jan, collega voorganger, haar liefde voor haar gezin, haar liefde voor haar koren en haar bijdrage aan deze wereld.

- *Ellen steekt de paaskaars aan*

En met dit licht van de Eeuwige voor Liesbeth, beginnen we dan deze viering.

Kom, keer om, het thema van vandaag is een korte samenvatting van “Kom dan tot inkeer, en keer om”, wat de apostelen na Jezus dood en verrijzenis als boodschap de wereld inbrachten. Keer terug tot God, besef waar het in het leven om gaat.

We lezen het laatste deel van de toespraak waarmee Jezus hen de wereld inzond en we lezen een tekst over vertrouwen uit de zenboeddhistische traditie.

Je omkeren in vertrouwen, een nieuw pad inslaan, je bekommeren om anderen, je hart openen. Daar gaat het over vandaag.

Ellen en ik wensen ons allen een mooie viering.

Gebed

Geest van God,
verzacht onze kritische ogen,
opdat wij zien in warmte en medeogen.
Open onze verstopte oren,
opdat wij de taal leren verstaan die ons bekend is.
Leer ons verstand om wijs te zijn,
wij bidden jou om zachtmoedigheid en inzicht.

Lied: Scheur de wolken uiteen

H. Oosterhuis / A. Oomen

Scheur de wolken uiteen en kom.
Hier nu wees onze God, wie anders?
Niemand anders heeft ons gezocht,
niemand anders heeft zo geroepen
als een verliefde: dit is mijn lichaam,
open mij, eet mij, hier is mijn hart,
drink mijn ziel, hier ben ik, hier ben ik.

Als een verlorene heb je geroepen
en ons hart draaide om, en hoorde.
Waar ben je nu?
Waar bleef je hartstocht?
Ben je niet meer die ene van toen?

1e lezing: Matteus 10,34-42

Denk niet dat ik gekomen ben om op aarde vrede te brengen. Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. Want ik kom een wig drijven tussen een man en zijn vader, tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder; de vijanden van de mensen zijn hun eigen huisgenoten! Wie meer van zijn vader of moeder houdt dan van mij, is mij niet waard, en wie meer houdt van zijn zoon of dochter dan van mij, is mij niet waard. Wie niet zijn kruis op zich neemt en mij volgt, is mij niet waard. Wie zijn leven probeert te behouden zal het verliezen, maar wie zijn leven verliest omwille van mij, die zal het behouden.

2^e Lezing: Dogen Zenji, zenleraar uit de 13de eeuw

De kracht van vertrouwen is de kracht die ontwikkeld is uit het beoefenen van vertrouwen en die kracht stelt ons in staat om al onze verkeerde overtuigingen op te breken.

Vanaf onze geboorte tot de dag dat we sterven is de kracht van vertrouwen de meest essentiële kracht in ons leven. Die kracht is het vermogen om 'zeven keer naar beneden te gaan maar acht keer naar boven'. Daarin is de kracht van vertrouwen als zuiver water of een smetteloze parel.

Lied: Alles ontgrenzende

H. Oosterhuis / A. Oomen

Alles ontgrenzende
alles doordringende ruimte,
vrijheid, scheppende vrijheid.
Onbegonnen begin,
hier nu nieuw beginnende.

Roekeloos denk ik jou,
haveloos roept mijn verstand jou,
oorsprong van mijn geweten.
Ondoordringbare nacht,
niet hier, woest en leeg ben je.

Zwijgende. Meegaande voetstappen,
schaduw van schouders.
Ogen, zoekende ogen.
Ongemaskerde vriend,
hoe hier nu verschijn je me.

Overweging

Leven is meervoud van lef – dat schreef Loesje op een poster.

In het nieuwe HGL schrijf ik een stuk over mijn Zenpeacemakersretraite begin juni in Auschwitz, waar we 5 dagen mediteerden op de grond waar in nog geen 3 jaar tijd systematisch 1,1 mln mensen, voornamelijk Joden, werden vermoord. Daar wilde ik helemaal niet zijn, er is toch niets aantrekkelijks aan een plek met zo'n akelig verleden. Ik voelde alleen maar afweer toen ik over de retraite hoorde. En toch ging ik erheen. De plek was zwaar. We zaten op de kiezelstenen tussen de treinrails, op de plek waar de mensen uit de veewagens werden geladen en geselecteerd: driekwart van de mensen, alle ouderen en alle kinderen met hun moeders, alle zieken en zwakken moest van hier direct naar de gaskamers lopen. We liepen er naar de herinneringsplekken die er zijn, en we mediteerden er 5 dagen en noemden de namen van gestorvenen. We kwamen er om die doden te eren, te gedenken, hun namen te noemen – het was een meditatie van compassie, van verbinding met het leven en de geschiedenis. We waren daar om recht te doen na zoveel gruwelijk onrecht. En omdat ik gevraagd was als christelijke voorganger liturgie te verzorgen, naast mijn joodse en boeddhistische collega, was het ook mijn rol de zachtheid van

God op te roepen. We zongen er: “O mijn God, erbarmend genadig lankmoedig, rijk aan liefde, rijk aan trouw, bewarend liefde tot het duizendste geslacht.”

Dat leven meervoud is van lef ontdekte ik daar. Het was een retraite waar ik mijn lef voor nodig had, lef om me in te schrijven, me voor te bereiden, te gaan, ik was ook nog eens als Zenpeacemaker gevraagd christelijk voorganger te zijn. Maar het mooie is, toen ik er eenmaal was, kon ik van begin tot eind vol warmte, compassie en levensvreugde aanwezig zijn, te midden van de vreselijke beelden, verhalen, de herinneringen, de feiten.

Kom dan tot inkeer en keer om. Laat je niet leiden door wat alleen maar aantrekkelijk is en prettig. Leven is niet hard werken om geld te verdienen en dan achterover leunen om het uit te geven aan alles wat het leven aangenaam maakt. Dat is niet leven, dat is consumeren. Hoe verleidelijk ook, het bevredigt ons uiteindelijk niet. Leven is je laten leiden door wat je waardevol vindt, zinvol, wat noodzakelijk is, als je het leven en de mensen recht wilt doen. Wat wil jij bijdragen aan de wereld, hoe wil jij meehelpen om het lijden te verminderen, onze wereld te laten overleven, vluchtelingen te helpen, het klimaat te redden.

In het stuk uit Matteus dat we lezen zegt Jezus dat hij gekomen is om een wig drijven tussen een man en zijn vader, tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder. De oproep van Jezus lijkt wel heel desastreus. Hij is niet gekomen, zegt hij, om de vrede te brengen maar het zwaard. Dat is geen mis citaat.

Ik ben het hoofdstuk in Matteus er nog maar eens op gaan teruglezen en zag dat Jezus zijn apostelen een zendingsopdracht geeft, met concrete instructies. Hij zegt hun het koninkrijk van God te verkondigen en hij geeft aan hen de macht om te genezen. Hij vertelt hoe zij zich dienen te gedragen onderweg, wie ze moeten zoeken en wat te doen en niet te doen. Hij zegt dat als ze ergens niet welkom zijn, ze het stof van hun sandalen moeten schudden en verder moeten gaan. Ze zullen belaagd worden, geïnsult, veroordeeld. En aan het eind van die opdracht en instructie komt de tekst die wij lezen, waarin Jezus zegt dat hij niet voor vrede is gekomen maar voor het zwaard.

De uitspraak dat Jezus een wig drijft tussen geliefden staat dus in het kader van een opdracht om de wereld te dienen, om mensen te bekeren, om de wereld beter te maken. De leerlingen moeten erop uit om mensen te winnen voor de vrijheid en de kracht van het koninkrijk. Ze moeten zich voorbereiden op uitleveringen aan het gerecht en op geselingen – want de heersende macht zit niet te wachten op mensen met een boodschap als het zijne. Apostel zijn is kortom niet voor sissies. Ze zullen beseffen dat ze sterk en gericht dienen te zijn, en niet onder de invloed van andere loyaliteiten zoals je loyaliteit aan je familie. Je wordt gehaat omwille van Jezus' naam en de opdracht die ze accepteren en ook je familie zal je smeken thuis te komen of ze kunnen je zelfs verraden.

Leven is het meervoud van lef.

Er zijn van die grote momenten in je leven dat je een besluit neemt, we kennen ze allemaal: het besluit te vertrekken uit een baan die beknelt, het besluit te stoppen met een relatie die niet klopt, te breken met een verslaving die je beknelt, het

besluit om te keren op de weg die je al veel te lang ging. Op een keer zeg je “nee” en daarna zeg je “ja” tegen een ander leven. Of wellicht was het omgekeerd, zei je zachtjes “ja” tegen een nieuwe levensinvulling en moest je daarvoor ook afscheid nemen van het oude, moest je hardop “nee” zeggen.

Het doet me ook denken aan het verhaal van de jonge Franciscus van Assisi. Hij was de zoon van een rijke lakenkoopman. Bij een veldslag werd hij gevangengenomen, was een jaar krijgsgevangene, hij was toen ongeveer 20 jaar oud. Hij kwam vrij maar werd ernstig ziek. Daarna wijdde hij zich aan de dienstbaarheid aan armen en melaatsen en in een kapelletje hoorde hij de gekruisigde tegen hem zeggen: “Herstel mijn huis”. Hij nam dat verzoek letterlijk en restaureerde de kapel met het geld van zijn vader. Zijn vader was er niet van gediend en bedreigde en verleide hem om in het bedrijf te komen en weer werelds te leven. Hij zei schamper tegen zijn zoon: “En die kleren dan, die je aanhebt, van wie zijn die?” Toen trok Franciscus op het marktplein van Assisi letterlijk de kleren van zijn lijf, om ze zijn vader terug te geven. In het openbaar deed hij afstand van zijn weelde als rijke koopmanszoon. Daarna sloeg de bisschop hem zijn mantel om en was het pleit beslecht. Hij bedelde zijn dagelijks voedsel bij elkaar en deelde dat met de allerarmsten.

Kom dan tot inkeer en keer om.

Het gaat er niet om vijandig te zijn tegenover de mensen die van ons houden en van wie wij houden. Wat ik Jezus hoor zeggen is dat we ons niet moeten laten leven door de vanzelfsprekende verwachtingen van anderen. Wij kunnen in ons leven beter niet kiezen voor de comfortzone van het bestaan. Jezus vraagt ons waarachtige keuzen te maken en daarvoor te gaan staan en lef te hebben.

Als we in datzelfde voetspoor als de apostelen willen leven omdat we Christus volgen, dan zullen wij de nood in deze tijd onder ogen zien: de mensen die lijden, de systemen die lijden in stand houden. Wij zullen ons inzetten voor het koninkrijk, een wereld van vrijheid en gerechtigheid. En dan zullen ook wij te maken krijgen met het zwaard, het zwaard dat scheidt en dat soms zo hard nodig is om bloot te leggen wat verborgen is.

Ik ben gek op chocolade. En nu las ik dat 1 ons chocolade 1700 liter water kost – en niet hier maar in landen waar het al droog is en waar het ten koste gaat van de eigen veeteelt en landbouw. Voor vlees is 5x meer voedsel nodig dan voor groente. Met het vliegtuig naar Polen gaan is 10 keer zo vervuilend als met de trein. Er zijn 3 jaar lang gemiddeld 1000 mensen per dag vermoord in Auschwitz Birkenau. Dit soort dingen weten, betekent uit mijn comfortzone stappen en me ongemakkelijk voelen omdat ik ook niet weet wat te doen.

Als ik “comfortzone” opzoek op Google zie ik heel veel afbeeldingen van cirkels: een cirkel voor je comfortzone en dan cirkels erbuit, waarvan de eerste een stretchzone is, bestaande uit een huiverzone en een leerzone. Je komt huiver tegen als je uit je comfortzone stapt. Daar moet je doorheen anders leer je niets en groei je niet. Een cirkel daar weer omheen, de buitenste zone is de paniekzone – dan ben je te ver weg uit je comfortzone en kun je het best terug en je stapjes kleiner maken. Met je ene been in het comfort en met je andere been eruit. Tenen in het water. Zoiets.

Wat hebben wij nodig om die eerste huiver buiten onze comfortzone te overwinnen? Om de bedreigingen van deze wereld onder ogen te durven gaan zien? Tot inkeer

komen en je omkeren is niet zo heel groots, we kunnen het elke dag doen. Elke dag als je beseft dat je in je gebruikelijke riedel zit, dat jouw vooroordelen elke dag bevestigd worden, beseft je dat je alles op dezelfde manier bekijkt en benadert – het leven is saai en voorspelbaar geworden. Als je dan bereid bent je eigen mechanismen te doorbreken die je weghouden van de frisheid van het leven, als je de confrontatie durft aan te gaan, dan kom je in dat sprankje lef terecht waarmee je blij in de wereld kunt stappen. Klopt mijn automatische reactie wel? Is mijn oordeel wel terecht? Kan ik dat niet eens doorbreken? We gaan het vandaag eens een beetje anders doen – hoe zal dat uitpakken? Dat is inzicht hebben en je omkeren.

We kunnen erop vertrouwen dat we inzichten aangereikt krijgen en ons zullen kunnen omkeren. Dogen, de zenleraar die aan de basis staat van de zenlijn waar ik in oefen, zegt dat het vertrouwen is dat de meeste essentiële kracht is in ons leven. Vertrouwen doet ons opstaan als we vallen, doet ons een nieuwe poging doen als we falen of onze neus stoten. We vertrouwen in die frisse kracht van het leven die ons laat zien wat er nodig is om te doen.

En nog even dit: vertrouwen is wat anders dan wilskracht. Vaak varen we op onze wilskracht, denken we dat nodig te hebben om zaken aan te kunnen pakken. Maar varen op wilskracht is vermoeiend en zou je alleen maar moeten doen in noodsituaties als je echt vastzit. Probeer eerst vertrouwen. Zeven keer naar beneden en acht keer omhoog! Je kunt het en falen hoort erbij, als je niet faalt leer je ook niet. Vertrouw erop dat er nieuwe wegen leiden naar Rome, of beter: dat nieuwe wegen leiden naar nieuwe manieren om bij te dragen aan de lievere wereld. Vertrouwen, die wonderbaarlijke kracht in jezelf, lijkt ergens anders vandaan te komen. Niet uit je wilskracht maar uit levensvreugde, uit verbinding met anderen, uit verwondering om het leven, uit liefde voor het leven, uit het beseft dat je het allemaal eigenlijk niet weet – dat je het niet kúnt weten maar alleen maar kunt ontdekken.

*Levenskracht,
God-in-ons,
een open warm hart,
doet je lijfelijk voelen dat je het nieuwe leven aan kunt gaan.*

Moge het zo zijn, amen.

Intermezzo - pianomuziek door Stephanus

Introductie

Graag nodig ik jullie allen uit om samen ons geloof te belijden,
dat waar we voor staan,
en we kiezen er iedere week weer andere woorden voor,
zodat het nieuw klinkt en opnieuw door ons in ons hart gesloten kan worden.
Laten we bidden voor datgene waarvoor we kunnen staan:

Geloofsbelijdenis

God van het leven,
die vreugde vindt in ieder mens,
je bent zorgzaam en je laat ons niet in de steek.
Ik geloof in je.

Jezus, onze naaste,
die mij laat zien wie God is,
je vraagt aan ons om rechtop te staan.
Ik geloof in je.

Heilzame Geest, ik geloof in je.
Je openbaart je op onverwachte momenten
als wijsheid in mensen die weten wat goed is om te doen.
Ik geloof dat jouw kracht zich in mij openbaart.

Ik geloof in onze gemeenschap
van mensen die durven zoeken
en durven vieren dat ze jou vinden,
God van het leven.

Collecte

Om onze wekelijkse vieringen te kunnen houden maakt onze gemeenschap kosten. In de Duif dragen veel mensen bij door middel van een periodieke / jaarlijkse bank- of giroafschrijving. Daarnaast kan je vandaag ook een bijdrage in de collecteschaal doen of een digitale gift geven:

<https://betaalverzoek.rabobank.nl/betaalverzoek/?id=570K6TYoRaSaiXmKRIUDVw>

Iedere bijdrage wordt erg op prijs gesteld. Hartelijk dank!!!

Stichting De Duif

Het hart van de viering – delen met elkaar

Acclamatie

H. Oosterhuis / A. Oomen

O mijn God, erbarmend genadig lankmoedig,
rijk aan liefde, rijk aan trouw
bewarend liefde tot het duizendste geslacht.

Hier in het hart van onze viering lezen wij de gebeden die opgeschreven zijn in het boek vanmorgen, we luisteren naar gebeden van Thuisduiven, via zoom, als die er zijn, en Ellen zal een gedicht voorlezen over mensen op de vlucht. Dat wij er mogen zijn voor wie ons nodig hebben.

Intenties uit het groene boek
Intenties door de ‘Thuisduiven’
Voorbeden: Mensen met Koffers

Acclamatie

H. Oosterhuis / A. Oomen

O mijn God, erbarmend genadig lankmoedig,
rijk aan liefde, rijk aan trouw
bewarend liefde tot het duizendste geslacht.

Tafelgebed

Rond deze tafel zijn wij verzameld
om te gedenken wat Jezus ons leerde:
Brood en wijn te zijn voor elkaar.

Hij gaf het voorbeeld
toen hij voor het laatst samen met vrienden
brood brak en deelde
wijn schonk en rondgaf
zeggend dat hij het was
die werd gegeten en gedronken.

Zijn voorbeeld willen wij volgen
met het brood als teken van leven
met de wijn als teken van zijn.
Laten wij het zijn
die ons leven breken voor elkaar en
die aan elkaar geschonken zijn.

Nu, hier, samen.

Lied: Wek onze kracht

H. Oosterhuis / A. Oomen

Gij die het sprakeloze bidden hoort
achter de woorden die wij tot U roepen.
Gij die de mensen ziet zoals geen mens.

Gij die uw woord in ons hebt neergelegd
in den beginne als een bron van weten.
Gij die ons hebt geschapen naar U toe.

Wek onze kracht,
vuur onze hartstocht aan,
heradem ons dat wij in U volharden.
Doe lichten over ons uw lieve naam.

Nodiging

Wek onze kracht, vuur onze hartstocht aan –
opdat ons hart zich opent,
opdat wij ons kunnen omkeren en dat kunnen doen wat ons te doen staat.
Laten we leven vanuit
het vertrouwen dat wij ons altijd weer kunnen openen,
het wéten dat levenslang ons omkeren ons overvloedig zal doen beseffen wat de
zachtheid en de liefde van het leven is
– en dat we dit kunnen delen met elkaar.

Vanuit dit weten delen we brood en wijn
omdat ons leven gebroken wordt
en we het ruimhartig delen met elkaar.

Delen van brood en wijn

Wens/opdracht bij het delen: Vertrouwen

Pianomuziek van Stephanus

Laten we samen het Onze Vader bidden zoals in het officiële gebedsboek van de
Anglicaanse Kerk van Nieuw Zeeland staat.
Omdat ik de Engelse versie gebruikt heb in de christelijke liturgie in Auschwitz, ben
ik zo vrij geweest een nieuwe vertaling te maken van de laatste strofen. Laten we
samen bidden:

Onze Vader

uit The New Zealand Book of Prayer

Eeuwige Geest, Schepper van de aarde,
drager van pijn, gever van leven,
bron van alles wat is en zal zijn,
Vader en Moeder van ons allen,
liefhebbende God, in wie de hemel is:

De heiliging van uw naam weerklinke door het heelal.
Moge de weg van uw gerechtigheid worden gevolgd
door de volkeren van deze wereld,
uw hemelse wil worde gedaan door al wat geschapen is.
Uw rijk van vrede en vrijheid sterke onze hoop,
en moge het komen, uw rijk op aarde.

Met het brood dat we vandaag nodig hebben – voed ons,
voor de wonden die we elkaar toebrengen – vergeef ons,
in de tijd van verleiding en verzoeking – sterk ons,
voor beproevingen die niet te verdragen zijn – bewaar ons,
uit de greep van alles wat kwaad is – bevrijd ons.

Want U regeert in de glorie van uw kracht die liefde is,
nu en voor altijd.
Amen.

Mededelingen

- Overweging binnen een paar dagen op de website.
- Volgende week gaat Noud- Lodewijk voor en de week erop Hans Ernens. Voorbereiding voor beide vieringen a.s. dinsdagavond.
- Tot vanavond kun je nog tekst inleveren voor de zomer HGL.
- Dan vanaf 23 juli zullen er deze zomer geen vieringen in de Duif zijn tot de feestelijke opening van het seizoen op 10 september. Dat zijn 7 zondagen waar we wel wat willen ondernemen, op zoom, of elkaar ontmoeten met een gedicht of thema. Wie hierover mee wil denken is van harte uitgenodigd zich te melden bij Natasja, bij mij of Natalie.
- Volgende week dinsdag is voorlopig de laatste voorbereiding op zoom van de vieringen voor de zomer. Wanneer voor het nieuwe seizoen bijeenkomen is dinsdag 5 september weer.

Slotlied

H. Oosterhuis / T. Löwenthal

De woorden die wij spraken tot elkaar,
haastige harde lieve onverstane,
de nacht die wij verzwegen voor elkaar,
de bange dromen, de doorluchte wanen,
de dagen die wij gingen met elkaar
in donker woud door schaduwlichte lanen.

De mensen die wij werden één voor één,
spelende handen helderziende ogen,
lichamen stromend water steen en been
vurige zielen vonken mededogen,
die ene die wij zijn en anders geen,
die anderen die wij nog worden mogen.

Dit niets dat overleeft ternauwernood,
dit alles dat ik ben in vrees en beven,
dit enig hier nu tegen doem en dood,
dit korte, lichte, lange eigen leven
dat wij ontvangen als genadebrood,
dat ons gegeven is en blijft gegeven.

Zegenbede

Lieve mensen, we zijn aan het eind van de viering gekomen.

Morgen ga ik weer op zenretraite en zal ik aan het eind van iedere dag een aansporing horen die mij altijd weer raakt. Ik deel hem graag met jullie aan het eind van deze viering:

*“Mag ik u er met eerbied aan herinneren:
geboorte en dood zijn van het allerhoogste belang.
Snel vervliedt de tijd en kansen gaan voorbij.
Laat ons ontwaken, ontwaken:
wees altijd gewaar.
Verdoe uw leven niet.”*

Moge de Krachtige en Tedere ons sterken en ons hier altijd weer toe aanmoedigen:
Verdoe je leven niet – keer je om, maak er wat van.

Amen.

Fijne zondag en een prachtige week gewenst!